

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Názov projektu	E-learning vo výchovno-vzdelávacom procese
Kód ITMS projektu	26110130184
Kód výzvy	OPV-2008/1.1/03-SORO
Číslo Zmluvy o poskytnutí NFP	142/2009/1.1/OPV
Prijímateľ	Základná škola Námestovo – Komenského ul. Komenského 495/33, 029 01 Námestovo

Učebné osnovy z literatúry pre 7.ročník ZŠ

(spracované v súlade so ŠVP Literatúra ISCED 2 – príloha)

2010

Literatúra

2 hodiny týždenne), 66 hodín ročne

Názov predmetu	Literatúra
Časový rozsah výučby	2 hodiny týždenne
Ročník	siedmy
Škola	ZŠ Námestovo – Komenského ul.
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Vyučovacia jazyk	slovenský

Charakteristika predmetu:

Umelecká literatúra je jedným z viacerých spôsobov tematizovania sveta i jedným z viacerých typov ľudskej tvorivosti.

Literatúra umožňuje transformovať literárne dielo do iných spôsobov umeleckého zobrazovania – do filmu, televíznej či rozhlasovej inscenácie, divadelnej hry, muzikálu, videopříbehu... Takto koncipovaná literatúra vedie k poznaniu prepojenosti a dopĺňaniu sa jednotlivých umeleckých druhov, umožňuje porovnávať, vedie k úsiliu spoznať jednotlivé varianty toho istého a stimuluje záujem o kultúru.

Súčasne umožňuje spoznať aj proces vzniku literárneho diela, zoznamovať žiaka s tým, že básne, rozprávky, divadelné hry písali a píše spisovatelia, že rozprávky dávno vymýšľali ľudia, ktorých nepoznáme a že ich pre nás sprístupnili zberatelia...

Literárna výchova je humanitný predmet, ktorého poslaním je vytvoriť u žiaka pozitívny vzťah k literatúre a ku knihám. Vychádza predovšetkým zo zážitku a vlastnej práce žiaka s textom na hodine.

Ciele učebného predmetu:

Hlavným cieľom je, aby mal absolvent 7. ročníka ISCED 2:

- primerane veku rozvinuté kľúčové spôsobilosti,
- zmysluplné základné vedomosti a znalosti,
- vypestovaný základ záujmu o celoživotné vzdelávanie sa,
- jasné a veku primerané povedomie národného a svetového kultúrneho dedičstva,
- záujem a potrebu zmysluplnej aktivity a tvorivosti.

Hlavné myšlienky ŠVP a ŠkVP rozpracované pre rámec vyučovania slovenského jazyka a literatúry ako materinského jazyka vyjadrujú potrebu orientovať obsah vyučovania, metódy a formy vyučovania učebné texty a učebné pomôcky na dosiahnutie týchto všeobecných cieľov.

I. VŠEOBECNÉ CIELE

1. Kognitívacia a kreativizácia

- 1.1 Rozvíjať inteligenciu, myslenie žiaka, učiť ho riešiť problém, vytvárať potrebu učiť sa.
- 1.2 Prijímať hovorenú alebo písanú informáciu, rozumieť jej a využívať ju.
- 1.3 S porozumením čítať veku primeranú literatúru, interpretovať posolstvo textu, vyjadriť svoje pocity z prečítaného.
- 1.4 Zčať pracovať s odbornými príručkami, slovníkovou literatúrou, pod vedením učiteľa používať na získavanie informácií internet, knižnicu a iné zdroje.
- 1.5 Rozvíjať poznávacie schopnosti (pozornosť, pamäť, myslenie, predstavivosť, fantáziu).
- 1.6 Tvoríť veku primerané texty a prejavy s uplatnením jednotlivých fáz písania textu.

2. Emocionalita

- 2.1 Prostredníctvom čítania, sledovania filmov, médií a umenia rozvíjať emocionalitu žiaka
- 2.2 Textami, motivačnými článkami, motivačným vstupom učiteľa vytvárať priestor a možnosti prejavovať emocionalitu žiaka.
- 2.3 Pestovať a trénovať všímavosť, aktívnu pozornosť, vypestovať presvedčenie o hodnote človeka a jeho diele.

3. Motivácia a autoregulácia

- 3.1 Rozvíjať schopnosť žiakov učiť sa, byť tvorivý, spoluvytvárať sebavedomie a schopnosť ohodnotiť svoj výkon.
- 3.2 Formovať osobnosť žiaka, pomôcť rodine vytvárať hodnotový systém dieťaťa. Viest žiaka k tolerancii a oceňovaniu mieru a pokoja.

4. Socializácia

- 4.1 Cvičiť efektívnu komunikáciu s ľuďmi, naučiť žiaka rozlíšiť neformálnu a formálnu komunikáciu.
- 4.2 Zverejňovať práce žiaka podľa možností školy, regiónu.
- 4.3 Učivom slovenského jazyka a literatúry pomáhať prekonávať bariéry medzi ľuďmi iných národov a národností.
- 4.4 Pestovať európsku dimenziu aj výberom textov, aktivít, účasťou na projektoch, atď.

II: HODNOTOVÉ CIELE

1. Formovať vzťah k materinskému jazyku alebo štátnemu jazyku.
2. Vybudovať úctu k jazykom iných národov a národností, mať najzákladnejšie informácie o národnostiach žijúcich na Slovensku
3. Byť otvorený voči inému názoru, rešpektovať aj opačný názor v intenciách humanizmu a demokracie.
4. V textoch prichádzať do styku s témami environmentálnej výchovy, výchovy k manželstvu a rodičovstvu, ochrany zdravia, životného štýlu, výchovy budúceho občana a spotrebiteľa, s témami o živote detí v európskych krajinách a vo svete.
5. Pracovať s textami s problematikou ľudských práv, základných slobôd a zásad zakotvených v Charte Spojených národov.

Obsah:

Už predchádzajúca koncepcia vyučovania literatúry na základných školách vychádzala predovšetkým zo zážitku, vytvorenia si pozitívneho vzťahu k literatúre.

Súčasná koncepcia túto tézu ešte posilňuje. Učivo je koncipované tak, aby sa sústavne rozvíjali čitateľské a interpretačné schopnosti žiakov. Učiteľ nepredkladá žiakom hotové poznatky, ale vytvára im podmienky a pripravuje podnety, aby sa vedomostí zmocňovali sami.

Súčasne sa v procese vzdelávania rozvíjajú aj ďalšie (kognitívne, komunikačné, interpersonálne, intrapersonálne) kompetencie.

Učebné osnovy ŠkVP literárnej výchovy pre 5. ročník sú pedagogickým dokumentom vypracovaným na základe obsahového vzdelávacieho štandardu ŠVP.

Učebné osnovy nepredpisujú povinných autorov (literárne diela). Zostáva na učiteľovi, ako bude usmerňovať proces vzdelávania, aký výber autorov a literárnych diel zaradí do vyučovania na realizáciu vzdelávacieho procesu.

Obsahové štandardy literárnej výchovy

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

- 1) Plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.

2) Recitovať prozaické a básnické diela. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu, frázovať básnický aj prozaický text v zhode s vlastným chápaním jeho významu.

3) Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.

2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

3) Usporiadať známe javy do tried a systémov.

4) Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou

(jednoduchý transfer).

Analytické a interpretačné zručnosti

1) Prerozprávať obsah prečítaného diela.

2) Odlíšiť epické, lyrické a dramatické texty.

3) Vytvoriť dejovú osnovu prečítaného diela, vyhľadať kľúčové slová.

4) Určiť hlavné a vedľajšie postavy diela.

5) Abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného diela, vrátane lyrickej básne.

6) Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela, interpretovať význam diela.

7) Sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi.

Tvorivé zručnosti

1) Zdramatizovať básnický alebo prozaický text (rozprávka, bájka, povesť).

2) Ilustrovať umelecký text.

3) Napísať kratší prozaický útvar (bájka, rozprávka), básnický text, scenár.

4) Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

1) Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.

2) Pracovať s knižným fondom vo forme kartotéky a v elektronickej podobe.

3) Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a internetu.

4) Budovať si vlastnú knižnicu.

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

P.č.	Tematický celok	Počet hodín	
		ŠVP	ŠkVP
1.	Opakovanie učiva 6. ročníka	3	0
2.	Próza	17	0
3.	Dobrodružná literatúra	21	0
4.	Divadelná a rozhlasová hra	7	0
5.	Poézia	11	0
6.	Populárna pieseň	7	0

Tematické celky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Opakovanie učiva 6. ročníka	<ul style="list-style-type: none">▪ poézia▪ próza▪ dobrodružná literatúra▪ bájka▪ príslovie▪ porekadlo▪ pranostika▪ báj▪ balada▪ anekdota	<ul style="list-style-type: none">▪ Žiak dokáže verbalizovať vlastný čitateľský zážitok.▪ Žiak vie pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.▪ Žiak dokáže sformulovať vlastné hodnotenie prečítaného textu a podložiť svoje stanovisko argumentmi.▪ Žiak vie prezentovať vlastný postoj k hrdinom a obhájiť ho so zreteľom na dodržiavanie pravidiel spoločenskej komunikácie.▪ Žiak vie vysvetliť a aplikovať pojmy príslovie, porekadlo, pranostika, báseň, balada, báj, bájka, anekdota, populárna pieseň, poviedka,

Tematické celky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
	literárna postava	personifikácia, epiteton, alegória, irónia, satira, rým, dobrodružná literatúra, detektívka... <ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak dokáže identifikovať rozdiely medzi prózou (umeleckou neviazanou rečou) a poéziou (umeleckou viazanou rečou).
Próza	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umelecká literatúra ▪ poviedka ▪ hlavná literárna postava ▪ vedľajšia literárna postava ▪ rozprávač: ja-forma. on-forma ▪ vnútorná kompozícia diela: úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, ▪ rozuzlenie ▪ dialóg monológ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vysvetliť pojem poviedka. ▪ Žiak vie zo súboru známych aj neznámych textov určiť podľa stanovených kritérií poviedku. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem literárna postava, rozlíšiť hlavnú a vedľajšiu postavu a charakterizovať ich z čitateľského hľadiska. ▪ Žiak vie vysvetliť podstatu jednotlivých kompozičných fáz deja a určiť ich v rámci textu. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem monológ, dialóg a svoje vysvetlenie vie zdôvodniť pomocou príkladov z literárnych ukážok. ▪ Žiak vie analyzovať umelecký text zo štylistického a lexikálneho hľadiska a vie určiť funkciu jednotlivých jazykových prostriedkov v texte. ▪ Vie sformulovať vlastné hodnotenie prečítaného textu a podložiť svoje stanovisko argumentmi. ▪ Žiak vie vytvoriť poviedku so zachovaním vnútornej kompozície deja.
Dobrodružná literatúra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrodružná literatúra ▪ umelecká literatúra ▪ hlavná literárna postava ▪ vedľajšia literárna postava ▪ rozprávač: ja-forma. on-forma ▪ vnútorná kompozícia diela: úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, ▪ rozuzlenie ▪ dialóg ▪ monológ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vysvetliť pojem dobrodružná literatúra. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem rozprávač a v texte vie identifikovať jednotlivé formy rozprávača. ▪ Žiak vie transformovať formy rozprávača z ja-formy do on-formy a naopak. ▪ Žiak vie aplikovať znalosti o vnútornej kompozícii diela na akýkoľvek prečítaný text. ▪ Žiak vie analyzovať umelecký text zo štylistického a lexikálneho hľadiska a vie určiť funkciu jednotlivých jazykových prostriedkov. ▪ Žiak vie nájsť jazykové prostriedky, ktorými autor dosahuje dramatické napätie v texte a svoje tvrdenie vie zdôvodniť. ▪ Žiak vie aplikovať svoje znalosti o literárnej postave (hlavná, vedľajšia) v prečítanom texte a charakterizovať ju z čitateľského hľadiska. ▪ Žiak vie sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu. ▪ Žiak vie samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať prozaický text, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol, čo najefektívnejšie pochopiť význam prozaického textu. ▪ Žiak vie vyhľadať kľúčové slová, zostaviť osnovu a na jej základe prerozprávať dej prečítaného textu. ▪ Žiak vie funkčne využiť znaky dobrodružnej literatúry vo vlastnej tvorbe. ▪ Žiak vie svoje hodnotenia podložiť argumentmi z

Tematické celky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
		prečítaného textu a svoje tvrdenia vie obhájiť v diskusii, pričom dodržiava pravidlá spoločenskej komunikácie.
Divadelná a rozhlasová hra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ divadelná hra ▪ rozhlasová hra ▪ hlavná postava, vedľajšia postava ▪ vnútorná kompozícia diela: úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, ▪ rozuzlenie ▪ dialóg ▪ monológ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vysvetliť pojmy divadelná a rozhlasová hra. ▪ Žiak vie rozlíšiť dramatický a prozaický text, svoje tvrdenie vie podložiť argumentmi. ▪ Žiak pozná fázy vnútornej kompozície divadelnej hry a vie ich určiť v texte veku primeranej divadelnej hry, ak je uvedená hra klasicky skomponovaná. ▪ Vie odlíšiť pojmy monológ, dialóg v divadelnej hre. ▪ Žiak vie výrazne čítať text divadelnej hry a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní textu. ▪ Žiak vie v texte divadelnej hry určiť fázy vnútornej kompozície diela a svoje tvrdenie vie podložiť príkladmi na základe analýzy textu divadelnej hry. ▪ Žiak vie sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu. ▪ Žiak vie identifikovať v texte hry umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich význam. ▪ Žiak vie aplikovať svoje znalosti o literárnej postave (hlavná, vedľajšia) v prečítanom texte a charakterizovať ju z čitateľského hľadiska. ▪ Žiak vie transformovať dramatický text na prozaický. ▪ Žiak vie svoje hodnotenia podložiť argumentmi z prečítaného textu a svoje tvrdenia vie obhájiť v diskusii, pričom dodržiava pravidlá spoločenskej komunikácie.
Poézia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poézia ▪ báseň ▪ prirovnanie ▪ zdobenina ▪ metafora ▪ epiteton ▪ rým: združený, striedavý, obkročný verš 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vysvetliť pojem poézia. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem báseň. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem metafora. ▪ Žiak vie vyhľadať v básni (piesni, balade) metaforu a vie vysvetliť jej význam. ▪ Žiak vie porovnať metafory v balade a populárnej piesni a zdôvodniť rozdiel medzi nimi. ▪ Žiak vie vytvoriť vlastnú metaforu. ▪ Žiak vie vysvetliť obraznú podstatu epiteta, vie ho odlíšiť od gramatického prívlastku. ▪ Žiak vie vysvetliť funkciu epiteta v umeleckom texte. ▪ Žiak vie tvoriť epiteton a použiť ho vo vlastnom texte. ▪ Žiak vie v texte básne alebo populárnej piesne vysvetliť, vyhľadať a určiť jazykové prostriedky zdobenina a prirovnanie. ▪ Žiak vie vysvetliť pojem verš ako súčasť vonkajšej kompozície a vie ho určiť v básni. ▪ Žiak vie vysvetliť pojmy rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou (v básni aj v

Tematické celky	Obsahový štandard	Výkonový štandard
		<p>populárnej piesni).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vyhľadať rým v texte básne alebo populárnej piesne. ▪ Žiak vie graficky zaznačiť a pomenovať združený, striedavý, obkročný rým.
Populárna pieseň	<ul style="list-style-type: none"> ▪ populárna pieseň ▪ prirovnanie ▪ zdobnenina ▪ metafora ▪ epiteton ▪ rým: združený, striedavý, obkročný verš 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiak vie vysvetliť pojem populárna pieseň. ▪ Žiak vie porovnať populárnu pieseň s ľudovou piesňou z hľadiska obsahu, využitia umeleckých štýlových prostriedkov. ▪ Žiak pozná známych slovenských skladateľov a textárov populárnych piesní. ▪ Žiak vie uviesť témy a odlišnosti spôsobu vyjadrenia populárnych piesní. ▪ Žiak vie identifikovať v texte básne alebo populárnej piesne vyhľadať a určiť jazykové prostriedky a vysvetliť ich význam.

